

Sundbyberg 2015-09-01

Dnr.nr: S2014/3698/FS

Vår referens: Sofia Karlsson

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Remissvar: Slutrapport om receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånerna - TLV

Handikappförbunden

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 39 funktionshinderförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 människor. En stor del av dessa bär på kroniska sjukdomar, där läkemedelsbehandling är helt avgörande för hälsan och möjligheten att leva ett gott liv. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Förslagen i korthet

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket tog 2014 initiativ till rundabordssamtal om läkemedel utanför läkemedelsförmånerna. Samtalen resulterade i ett antal förslag, bland annat en utvidgad möjlighet till utbyte av läkemedel utanför förmånen, en oberoende webb för prisjämförelser och att priser för läkemedel utanför förmånstödet ska synas i förskrivarstöden.

Handikappförbundens principiella inställning

Det finns ett antal principer, som måste ligga till grund för all hantering av läkemedelsförsörjningen. Det handlar om vård efter behov, att vården ska vara jämlik och att patienten ska ha inflytande

över sin vård. Så som läkemedelsförsörjningen ser ut idag uppfylls de inte.

Även om förslagen som TLV presenterar i sin rapport innebär förbättringar så återstår mycket att göra innan dessa grundläggande principer uppfylls. Vi från Handikappförbunden hade önskat att TLV kommit med mer långtgående förslag. Därför har vi bara några synpunkter på de av TLV lagda förslagen, men desto fler synpunkter på sådant som vi saknar. Flera av dessa synpunkter har tagits upp redan under rundabordssamtalen som vi deltog i samt i den underlagsrapport som vi skickat till TLV (2014-12-18) inför sammanställningen av denna rapport.

Våra synpunkter på förslagen

Information om läkemedel som inte finns på det aktuella apoteket

TLV föreslår att "(...) Apoteken böra vara skyldiga att upplysa patienten om att ett byte är möjligt och om pris på tillgängliga produkter på det egna apoteket. (...)". Vi på Handikappförbunden anser att apoteken borde upplysa om alla läkemedel, även sådana som för tillfället inte finns i lager på det aktuella apoteket. Detta är viktigt för att patienten ska kunna få ett så lågt pris som möjligt.

Högekostnadsskydd

Att läkarna ska kunna se priset i förskrivarstödet är naturligtvis bra, men för patienter som behöver mycket läkemedel är även information om läkemedlet ingår i högekostnadsskyddet viktig. Vi i Handikappförbunden vill därför att även information om högekostnadsskydd finns tillgänglig i förskrivarstödet.

Kompletterande förslag

Här tar vi upp förslag som vi saknar i TLVs sammanfattande rapport. Några av dem tog vi upp redan under rundabordssamtalen. Vi tar också upp ett antal förbättringar som man bör göra när man ändå är i gång och reformerar systemen så som TLV föreslår.

Utbyte till billigast inte alltid bäst

Patienter med allergi eller svårigheter att öppna förpackningar kan ibland behöva välja ett annat märke än det billigaste. Andra grupper som äldre eller personer med kognitiv problematik bör ibland få samma märke varje gång, för att minska risk för förväxling eller feldosering. Detta kan bli kostsamt i förhållande till det billigaste alternativet. Handikappförbunden anser därför att man bör utreda

möjligheten att på grund av medicinska skäl underlätta för särskilda patientgrupper att slippa frekventa utbyten utan att behöva bära hela kostnaden själv¹.

Information om tillsatser

Det är viktigt att såväl behandlande läkare, apotekare och patienten har tillgång till information om tillsatser i läkemedlet som till exempel smakämnen, färgämnen eller konserveringsmedel. Denna fråga ligger lite utanför uppdraget, men om man ändå ska genomföra stora reformer vad gäller prisinformation på webb och i förskrivarstöd, så är det ett bra tillfälle att även involvera den här typen av information.

Stärkt konsumenträtt

Förslagen innebär i många fall ett större ansvar för apoteken, vad gäller krav på information och byte till billigare vara. Det finns dock inga förslag på hur detta större ansvar ska säkerställas. Det är idag oklart vilken myndighet som har ansvar för konsumenträtt när det gäller läkemedel. För att säkerställa att de föreslagna reformerna får fullt genomslag behöver detta klargöras.

Krav på att ingå i Läkemedelsförsäkringen

Med de täta byten av läkemedel som kan ske genom utbytessystemet är det omöjligt att avgöra om det är det ena eller det andra läkemedlet som orsakat en skada. Brukare kan då tvingas driva sitt skadeståndsärendande gentemot flera olika försäkringsbolag. Vi vill att en gemensam försäkringslösning genom Läkemedelsförsäkringen ska ställas som villkor för att få omfattas av läkemedelsförmånen.

Reglering av apotekens ersättning

Vi är medvetna om att TLV, på grund av en begränsning i regeringens uppdrag, var förhindrade att utreda en reglering av apotekens ersättning. Detta har inneburit att förslag som skulle kunna stärka patienternas ställning och bidra till mer jämlik vård ej utretts. I de rundabordsamtal TLV genomfört har flertalet deltagare beklagat detta.²

Prisjämförelser är visserligen bra, men om man vill uppnå en jämlik vård så är det en otillräcklig reform. För den som bor i glesbygd

---

¹ Min medicin – vart tog den vägen? – Handikappförbundens synpunkter på aktuell läkemedelspolitik (2011)

² Begäran om skyndsamt utredning av reglering av apotekens ersättning för distribution av receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånen till Socialdepartementet 2015-04-07

finns ofta få, ibland endast ett apotek. Även för den som är mycket sjuk, har kognitiva svårigheter eller av annan anledning inte har möjlighet att kolla prisjämförelser, är förslaget otillräckligt. Det går dessutom emot principen att alla patienter ska kunna få vård på lika villkor

En reglering vore därför bra, så att samma ersättning ges till apotek för att distribuera receptbelagda läkemedel oavsett om de ingår i förmån eller inte. För patienter och förskrivare skulle det innebära att receptbelagda läkemedel kostade lika mycket oavsett apotek. Detta är ett system som finns i Danmark, Finland och i stora delar av EU. Det fanns även i Sverige innan omregleringen³.

Läkemedelsföretag skulle kunna anmäla sitt pris för läkemedel som inte omfattas av förmån på samma sätt som för dem som omfattas. Då skulle priset enklare kunna föras över till patientjournalernas läkemedelsmoduler samt apotekens expeditionssystem och de skulle inte behöva byggas om för att ge bättre prisinformation. Inte heller skulle någon separat prisdatabas för att jämföra priser mellan apotek skulle behöva byggas upp och förvaltas.

Förslaget gör även en rad tilläggsregleringar onödiga. Ett exempel är TLV:s uppdrag att bevaka apotekens handelsmarginal för receptbelagda läkemedel. Andra exempel är de nya regleringar som föreslås av TLV för att ge patienten bättre prisinformation i dagens system med priser som varierar mellan apotek. Totalt sett innebär förslaget en mer transparent marknad med mindre behov av detaljregleringar och där priskonkurrens mellan läkemedelsföretagen kan komma patienten direkt till del.

Handikappförbunden begär därför en skyndsam utredning om en reglering av apotekens ersättning för distribution av receptbelagda läkemedel utanför förmån. På så sätt kan ett beslut om reglerad ersättning till apotek tas i samband med beslut att genomföra TLV:s förslag att tillåta utbyte på apotek av dessa läkemedel.

Styrkorna i förslaget

Över lag innebär förslagen en förbättring. Precis som TLV anser vi att även läkemedel som inte ingår i förmånssystemet ska kunna bytas mot ett billigare. Dagens system där läkemedel på kort varsel kan dras ur förmånssystemet, och därmed inte längre kan bytas mot ett billigare alternativ, slår hårt mot patienter med trängd ekonomi.

---

³ Rapport med våra synpunkter till TLV 2014-12-18

Att som sjuk, och kanske även med ett funktionshinder, åter söka upp läkaren för att få ett nytt recept utskrivet är ofta inte möjligt. Vi ställer oss därför mycket positiva till TLVs förslag.

Möjligheten att byta till en billigare produkt finns dock inte för produkter som är ensamma på den svenska marknaden. Det enda sättet för patienten att pressa priset är att jämföra mellan olika apotek, men idag är information om kostnader och på vilka apotek produkten är billigast ytterst svår att hitta. Vi ställer oss därför positiva till förslaget att priser, även för läkemedel utanför förmånssystemet, ska visas i förskrivarstödet samt på en oberoende webb.

Dessa förslag löser inte själva grundproblematiken, att förskrivna läkemedel över huvud taget ligger utanför förmånen, och därmed högkostnadsskyddet. Vi är alltså fortfarande långt ifrån att uppfylla principerna om vård efter behov, att vården ska vara jämlik och att patienten ska ha inflytande. Förslagen är dock nödvändiga steg på vägen för våra medlemmar och alla andra som behöver läkemedel.

Med vänlig hälsning

Handikappförbunden

Stig Nyman

Ordförande